

Verdensmålene som pejlemærke for Hillerød Kommune. En vision for et grønnere Hillerød.

**Danmarks
Naturfredningsforening
2019**

En vision for et grønnere Hillerød

Indhold:

Forord	side 4
Muligheder og udfordringer	side 5
Natur og landskab	side 6
Miljø og miljøpolitik	side 10
Trafik	side 13
Energi, ressourcer, klima	side 16
Drikkevand	side 20
Affald og forbrug	side 24
Planlægning	side 27
Støtte til grønne projekter	side 30
Afslutning	side 32

Forord

Danmarks Naturfredningsforening i Hillerød har gennem årene beskæftiget sig med stort set alle områder, der vedrører natur og miljø. Det har været et spændende arbejde at engagere sig i mange forskellige typer sager. Vores vurdering har været styret af de holdninger, som vores hovedforening er bannerfører for.

Som oftest har vi været enige i de dispositioner, Hillerød Kommune har foretaget, og vi har med stor fornøjelse deltaget i de projekter og samarbejder, vi har haft sammen med embedsmænd og politikere. Det er dog sket, at vi har været uenige med kommunen i dens beslutninger, vi har endog påklaget nogle afgørelser, hvis vi har været uenige i større og væsentligere sager. Det er vigtigt for os at påpege, at vi påskønner den imødekommelse, der vises os fra såvel medarbejdere som politikere.

Vi har efterhånden fået et godt kendskab til de værdier og principper, som præger kommunens arbejde. Det har hos os affødt en respekt for en række af de holdninger, som signaleres, og som

følges op af gode beslutninger. De har ofte været fremsynede og bidraget til, at vi er bevidste om, at kommunen har et ønske om at udvikle sig i en grøn og bæredygtig retning.

Trods gode viljer kan det ikke benægtes, at kommunen står over for en række udfordringer på de områder, vi beskæftiger os med. Vi har i vores dialog med kommunen, i sagens natur lidt sporadisk, synliggjort vores holdninger. Men et større overblik over de værdier, vi står for, mangler. Det prøver vi at råde bod på med dette skrift. Vi holder vores gennemgang op mod FN's verdensmål, som de opfattes ud fra et DN-perspektiv.

Afsnittet om bæredygtig byplanlægning er formuleret med hjælp fra byplanarkitekt Flemming Thornæs. Afsnittet om energiforbrug indeholder ideer og bemærkninger fra et elev-projektarbejde om emnet på Copenhagen Business Academy i Hillerød.

Fotos er taget af DN-Hillerød

DN-Hillerød

Muligheder og udfordringer

Hillerød kommune, centreret omkring Hillerød by, er fra naturens side beriget med helt særlige kvaliteter. Mange nabokommuner misunder os med rette dette. Disse kvaliteter bør der værnes om. Hertil kommer, at kommunens centrale placering i Nordsjælland gør tilgængeligheden optimal.

Hillerød er således en attraktiv kommune, og det skal den fortsætte med at være. Hillerød befinder sig i en position, hvor vækst og udvikling nærmest er naturgivent. Det er ikke nødvendigt at presse yderligere på for at øge væksten. Hillerød befinder sig i en yderst gunstig situation, hvor vi billedligt talt har et råderum, der tillader os at forfølge andre hensyn, uden at det går ud over væksten. Prioriteringer, som rækker ud i fremtiden, og som sammen bidrager til en bæredygtig udvikling. Dette råderum kan og bør udnyttes.

Det kan der være flere gode grunde til:

- *de naturværdier, der omgiver os, giver autentiske rammer for grøn udvikling*
- *respekten, anerkendelsen og interessen for vores kommune vil få et løft*
- *det er en fordel at forberede sig på en udvikling, som med tiden vil blive pålagt alle*
- *det vil være et inspirerende udgangspunkt for det politiske arbejde*
- *der vil opnås opbakning og forståelse fra en bred del af borgerne*

Hillerød Kommune har allerede vist vilje til at bevæge sig i en grøn retning. Visioner om en miljøpolitik for erhvervslivet er et godt eksempel. Ønsker om udvikling af bynaturen er et andet. Vi har fået et nyt rensningsanlæg med ny og effektiv teknologi. Endelig er det meget positivt, at politikerne ønsker en mere aktiv ind-

sats for at begrænse affaldsmængderne, ikke mindst det henkastede affald, en indsats vi allerede nu ser en god effekt af. Det harmonerer tillige med de politiske udmeldinger om større fokus på miljø og håndhævelse af miljøregler.

Vi ser det som en god udvikling, og vi håber, at den vil fortsætte. Først og fremmest som en politisk diskussion om, hvilke pejlemærker, der skal styre udviklingen. Vi forestiller os en række politisk visionære diskussioner om natur, landskab og miljø, gerne sammen med borgerne. Tidspunktet for at tage fat er velegnet.

Vi hører jævnligt om et forøget pres på natur og miljø. Visse emner er allerede på den kommunale dagsorden, f.eks. klimaændringer med øget nedbør. Andre vil komme det inden for en overskuelig tid, f.eks. truet drikkevand, trafikbelastning og øgede mængder affald.

Hertil kommer pres fra EU med krav om at rette op på forringede livsbetingelser for dyr og planter. Der er tale om konfliktområder, som vil forstærkes, efterhånden som vi bliver flere indbyggere i Hillerød. Det vil betyde forøget pres på det åbne land, hvis kvaliteter netop er Hillerøds styrke. Landskabelige konflikter vil blive hyppigere, og det vil betyde udfordringer for planlæggerne.

Vi er ikke i tvivl om, at det vil være en vindssag for Hillerød at markere en klar og konsekvent linje på det grønne område. Denne vision giver vores bud på, hvorledes det kan foregå. På en række områder vil vi komme med vores vurdering af den øjeblikkelige tilstand, og vi vil komme med forslag til, hvorledes en hensigtsmæssig udvikling kan foregå.

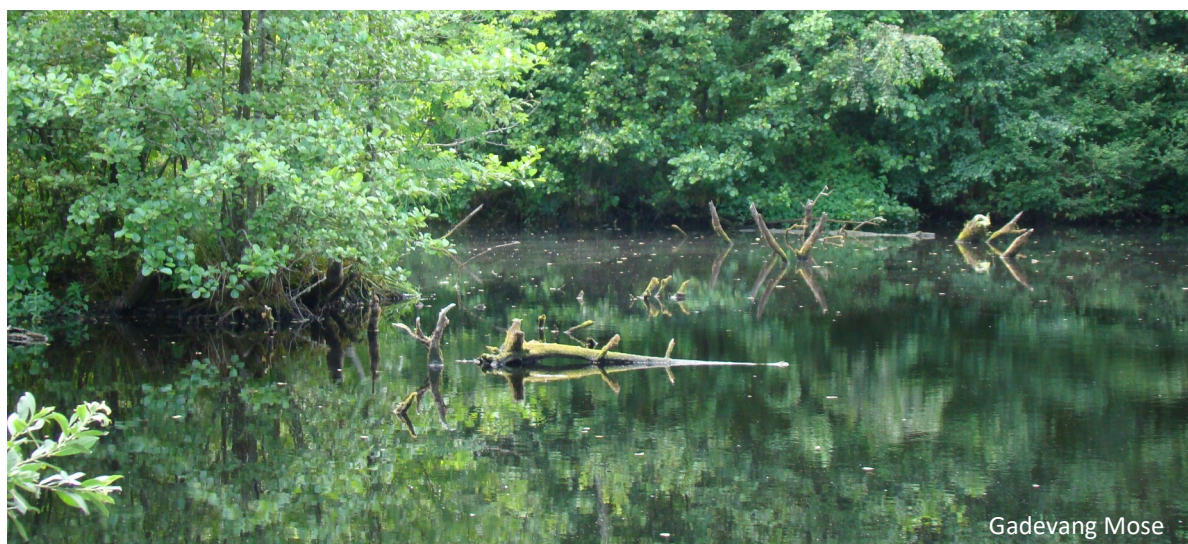
Natur og landskab

Hillerød kommune er fra naturens side beriget med helt særlige kvaliteter. Kommunen ligger midt i en storslået natur omkranset af skove, søer og åbent land. En beliggenhed, som er en af vigtigste grunde til, at kommunen tiltrækker mange tilflyttere. En kvalitet, som vi skal værne om. Hertil kommer, at Hillerød er en grøn by, forstået således, at der er mange åbne naturarealer i byen. Vi kalder det bynatur, og det bidrager til opfattelsen af den grønne by. Det er glædeligt, at byrådet er indstillet på at udvikle bynaturen til gavn for både beboere og for dyr og planter, der findes i byen.

Natur og landskab fylder meget i kommuneplanen og afsnittet indeholder mange fornuftige hensigtserklæringer. Der fastslås således, at det er Hillerød Kommunes hensigt *at fastholde den klare grænse mellem by og land* ved i videst muligt omfang at fastholde landzonen som ubebygget landbrugsland med skov og natur. Kommuneplanen indeholder også et afsnit om biologiske værdier, hvori det hedder, at Kommunen *vil forbedre og bevare værdifulde potentielle naturområder*. Der er vedtaget en naturkvalitetsplan, der bl.a. nævner hensynet til økologiske forbindelser samt en grøn strukturplan. Endelig er det værd at fremhæve kommunens landskabskarak-

ter analyse. Der er således mange gode intentioner for naturområdet i kommuneplanen. Hertil kommer, at der gennem årene er lavet en lang række rapporter, der beskriver naturtilstanden i kommunen.

Naturrådene har i 2018 fremlagt en række anbefalinger for et fremtidigt Grønt Danmarkskort, hvis formål har været at pege på muligheder for at binde naturen bedre sammen end tilfældet er i dag. Vi håber, at den kommende kommuneplan vil indarbejde disse forslag. Det drejer sig om arealet mellem Arresø og Gribskov, hvor bl.a. Pøleå er en del af denne forbindelse. Desuden området fra Arresø, nedover Strø Bjerger, Lystrup Skov, Attemosen, Brødeskov frem til St. Dyrehave. På lange stræk følger naturarealerne vandløb, og her anbefaler vi, at der arbejdes for, at lavbundsjorder omdannes til naturarealer, evt. i forbindelse med jordfordeling. Der bør gøres en indsats for at øge de sammenhængende naturarealer i Strø Bjerger, ligesom der bør foretages naturpleje i Attemosen. Vi har endelig foreslået at arbejde for større sammenhæng i naturen fra Lykkesholm ned mod Freerslev og videre til Attemosen. Heri bør naturarealerne omkring Skovbakken nordøst for Skævinge indgå.

Gadévang Mose

Hillerød Kommunes 'ansvarsart', Grøn Mosaikguldsmid, har svære vilkår i kommunen og er gået tilbage i antal gennem de seneste år. En undersøgelse har vist, at potentielle levesteder for arten ikke er optimale (Amphiconsult 2015). Den truede løgfrø er derimod blevet mere hyppig som følge af en målrettet indsats.

Ved siden af den ovenfor nævnte rapport fra Amphiconsult er der lavet flere undersøgelser af naturtilstanden i kommunen. Der foreligger således en rapport '*Naturplejeindsatsen på prioriterede naturområder, naturperlerne i Hillerød Kommune, april 2016*'. Rapporten er meget grundig og fortæller om den plejeindsats, der er foregået. Vi vil anbefale, at der på grundlag af denne og andre rapporter laves en samlet evaluering, der som supplement til naturkvalitetsplanen kan tjene som en statusredegørelse for naturtilstanden i kommunen. Den mangler vi. Ved at få et billede af den aktuelle tilstand i områderne og i hvor høj grad, målsætningen er opnået, vil det formentlig være muligt at danne sig et mere præcist billede af de udfordringer, der findes på naturområdet.

Der er flere steder fortsat problemer med bjørneklo. Vi foreslår, at der gøres en ekstra indsats for at motivere private lodsejere og i øvrigt ikke vige tilbage for at foretage arbejdet for ejers regning. Attemosen udgør en særlig udfordring med bjørneklo. På andre områder trænger mosen ligeledes til intensiv naturpleje, bl.a. for at rydde den fremskredne opvækst af træer og buske. Der er blandt lodsejerne ikke hidtil vist overvældende motivation for naturpleje, men set i lyset af mosens store naturpotentiale vil vi foreslå, at der afsættes ressourcer til at prioritere naturplejen i Attemosen. Der er en del lavbundsarealer i området, og et samarbejde med lodsejerne kunne måske indeholde aftaler om jordfordeling.

Der er i 2018 registreret 163 rødlistede arter i kommunen, heraf er 20 pattedyr og ynglefugle og 15 karplanter. 45 af disse rødlistede arter er moderat eller kritisk truede (*Miljøstyrelsen, arter og naturbeskyttelse, april 2018*). Sammenlignet med andre kommuner i Nordsjælland er det et relativt højt tal.

DN har beregnet den såkaldte naturkapital for alle landets kommuner, se

<http://www.biodiversitet.nu/naturkapital>. Dette indeks beregnes som et produkt af naturarealernes størrelse og deres kvalitet. Her ligger Hillerød meget fint placeret som nr. 7 af 98 kommuner. Det skyldes primært store skov- og søarealer samt moseområder.

Naturstyrelsen lavede i 2012-13 en gennemgang af den beskyttede natur i kommunen mhp. en opdatering. Der blev registreret en række uoverensstemmelse i forhold til kommunens registreringer. Visse områder, i alt godt 30 ha, havde således ikke længere karakter af beskyttet natur. Herudover blev der fundet ca. 130 ha ny eller overset natur, hvoraf den største del ligger på statens arealer. Om der ligger ulovlige handlinger til grund for uoverensstemmelserne, ved vi ikke.

8% af kommunens areal er dækket af beskyttet natur (*Århus Universitet 2016, Geografiske analyser af §3-registrerede arealer*). Det placerer kommunen i en middelposition, sammenlignet med andre nordsjællandske kommuner. De fleste naturområder ligger i det åbne land og er en del af privatejede arealer. Ofte er det formentlig uklart for lodsejerne, at deres ejendom indeholder beskyttet natur og hvilke formelle regler, disse arealer er underlagt. Derfor foreslår vi, at kommunen orienterer hver enkelt lodsejer om beskyttet natur på deres ejendom og hvilke regler, der gælder. Se nedenfor under biodiversitet.

Konsulentfirmaet *Care4Nature* har i 2010 og 2011 gennemgået naturtilstanden i kommunen og sammenlignet med registreringer foretaget af Frederiksborg Amt indtil 2006. Konklusionen er den, at der har været en negativ udvikling på 60-70% gennem årene, og at naturtilstanden betegnes som ringe på 1/3 af arealerne. Det største problem er tilgroning med 'grove planter og træer' som følge af næringsstofbelastning og manglende pleje. Rapporten vurderer, at der er et betydeligt plejebæhov, hvoraf 15-20% betegnes som kritisk. Desværre har vi ikke fundet en nyere registrering.

På naturområdet er der således en del udfordringer for Kommunen.

I kommunen er der fredet ca. 700 ha, svarende til 3-4 % af arealet. Det svarer til andelen i de fleste af områdets kommuner, hvoraf enkelte dog har væsentlig mere fredet areal. På landsplan er 5% fredet (*Miljøstyrelsen*). Det store skovareal er en særlig kvalitet. Imidlertid er naturkvaliteten i skovene i store områder hårdt presset på grund af intensiv skovdrift, ikke

mindst som følge af den store efterspørgsel på træflis. Vi håber, at naturområdet også i den nye kommuneplan er fyldigt repræsenteret. Vi foreslår, at den grønne struktur i højere grad end i den foreliggende plan indeholder forpligtende mål.

Vi anbefaler, at der ansættes en grøn guide til at varetage naturprojekter og til at styrke naturinteressen hos børn og unge. Gerne i forbindelse med etablering af et naturcenter.

Erstatningsnatur

Der opstår let konflikter i forhold til beskyttet natur, navnlig den bynære, når der planlægges f.eks. bebyggelse. Naturarealerne kan ikke sløjfes uden dispensation. Det kan af og til lade sig gøre at tilpasse projekter, så naturen ikke lider skade. Imidlertid er situationen ofte den, at et projekt ikke kan gennemføres uden en grad af naturindgreb. I så fald skal der etableres erstatningsnatur. Det overordnede princip er her, at den nye natur skal have samme kvalitet som den, der erstattes. Det skal tilsigtes at opveje eller overstige det pågældende naturtab. (*Erstatningsnatur, erfaringer og muligheder, DCE 2018*). Her omtales 'afværgehierakiet' som en egnet matrice, hvor det at undgå skade har øverste prioritet. 'Naturens erstattelighed' er en faktor, der spiller en afgørende rolle for, om erstatning overhovedet er mulig. Vi opfordrer til, at den kommende kommuneplan indarbejder spilleregler for, hvordan problemer med erstatningsnatur håndteres.

Følgende FN-verdensmål er relevante:

Verdensmål 11, bæredygtige byer og lokalsamfund

Vi skal give alle mennesker adgang til offentlige steder og grønne områder.

Verdensmål 15, Livet på land fremhæver flg.:

15.1: Vi skal beskytte, genoprette økosystemer på land og i ferskvand og støtte bæredygtig brug af økosystemerne i overensstemmelse med internationale aftaler

15.5: Vi skal også skride til handling med det samme for at stoppe tabet af biodiversitet og reducere forringelsen af naturlige levesteder. Vi skal beskytte truede dyrearter og forhindre, at de bliver udryddet.

15.9: vi skal gøre værdien af økosystemer og biodiversitet til en integreret del af planlægningen...

15.a: ... mobilisere og øge de finansielle ressourcer fra alle kilder og på alle niveauer for at bevare og bruge biodiversitet og økosystemer på en bæredygtig måde.

Vi har yderligere forslag på naturområdet:

Landskab

- levende hegn, gærder og stier har stor betydning for landskabets oplevelse. Derfor bør kommunen have sin opmærksomhed rettet mod, at disse landskabselementer ikke forsvinder. Det kan være særlig aktuelt nu, hvor levende hegn er i fare for at ende som flis i varmeværker.
- på samme måde bidrager vejtræer som markering af vejstrukturen i et spændende landskab. Her kan der af hensyn til fuglevildtet vælges hjemmehørende frugtbærende træer.
- byggeri i det åbne land, herunder landbrugsbyggeri og ridehaller, bør kræves tilpasset, så landskabspåvirkningen begrænses mest muligt. Her bør kommunen være særlig opmærksom på højt og dominerende byggeri i det åbne land syd for Hillerød.

Biodiversitet

- insekter er overalt truet, fordi de mangler levesteder. Blomsterfloraen er mange steder væk pga. sprøjtning eller slåning. Grøftekanter og rabatter kunne sagtens være ideelle tilholdssteder for insekter. Vi foreslår derfor, at kommuneplanen kommer til at indeholde bestemmelser om at undlade at foretage forårsslåning af kommunale rabatter og grøftekanter og håndhæve forbuddet mod at sprøjte eller gøde for tæt på vejene. Vi kan anbefale et samarbejde med den lokale landboforening, der allerede motiverer sine medlemmer til at tænke i naturvenlig drift.
- der bør arbejdes for, at kommunalt ejede arealer opnår et større potentiale for at udvikle god natur.
- de enkelte lodsejere bør orienteres om beskyttet natur på deres ejendomme, herved kan uoverlagte skader på naturen forebygges.
- der er behov for at øge opmærksomheden over for de rødlistede arter i kommunen, herunder kommunens 'ansvarsarter'. Den kommende naturkvalitetsplan bør derfor indeholde en vurdering af arternes tilstand med tilhørende indsatsplaner.

Bynatur

- vi har tidligere til miljøudvalget sendt forslag til, hvordan bynaturen kan udvikles. Vi henviser hertil. Vi vil i denne forbindelse fremhæve betydningen af træer i bybilledet. De fremmer insekt- og fugleliv, de fungerer som klimahjælp til at opsuge vand i skybrudsscenarier, de forskønner, de skygger og de medvirker til, at byen bliver et behageligere sted at opholde sig i.
- de åbne områder ved Novo og Biogen bør indgå i et netværk af bynatur.

Naturen i Hillerød Kommune er presset som i resten af landet. Den store tilflytning betyder, at der bliver mindre plads til naturen. Naturværdierne sættes under pres, og vi risikerer, at den kvalitet, som vi alle ønsker at værne om, lidt efter lidt mister sin værdi. Derved risikerer vi at miste noget af det, som gør Hillerød attraktiv. Der er derfor behov for en klart formuleret naturpolitik med forpligtende visioner.

Miljø og miljøpolitik

Hillerød betragtes som en attraktiv kommune at etablere sig i for nye virksomheder. Kommuneplan 2017 lægger op til at tiltrække virksomheder inden for brancherne medico, bioteknologi, nanoteknologi, green-tech, IT, offentlig sundhedsvirksomhed og andre højteknologiske brancher. Der findes allerede en del af disse virksomheder i kommunen.

Kommuneplanen 2017 beskæftiger sig ikke med at formulere et værdimæssigt indhold på miljøområdet mellem kommune og erhvervsliv. Planstrategi 2015, erhvervsstrategi 2013-20 med tilhørende handlingsplaner omtaler en lang række initiativer af meget konkret karakter uden egentlige visioner på et politisk plan. Det er derfor glædeligt, at politikerne har sat sig for at formulere en miljøpolitik for erhvervslivet. Det er udtryk for en voksende politisk forståelse for betydningen af klare signaler. Det er i grunden også udtryk for erhvervsvenlighed. En erhvervsvenlig kommune er i stand til at formulere sine holdninger udadtil. Den er imødekommende over for virksomheder, men er samtidig klar i sine forventninger til virksomhederne. Den type virksomheder, som politikerne gerne ser etablere sig i kommunen, er som oftest virksomheder, der er indstillet på samarbejde med myndighederne, og som er i stand til at bidrage i en konstruktiv dialog. Disse virksomheder forventer, at håndhævelsen af regler på f.eks. miljøområdet håndteres professionelt og konsekvent af kommunen, ligesom det anerkendes, at kommunen klart melder ud, hvad den forventer af virksomhederne. Det er nærliggende at antage, at virksomheder generelt er tilfredse med, at der er

klarhed og konsekvens i Kommunens administration.

Vi mener derfor, at kombinationen af imødekommenhed parret med rettidig omhu, konsekvens og loyalitet over for egen planlægning er essensen i et velfungerende samarbejde. Når kommunen fører sig frem med en grøn profil, vil det være et signal, som de fleste virksomheder vil kunne identificere sig med. Forudsætningen er dog, at den grønne profil gennemføres så konsekvent som muligt.

Kommunen skal være klar og skarp i sit budskab til nye virksomheder. Kommunens grønne værdigrundlag bør fremgå af dens hjemmeside, nyhedsbreve til erhvervsliv, velkomstfolder og andet informationsmateriale og evt. gennem temamøder. På samme måde skal eksisterende virksomheder informeres om miljøpolitikken. Kommunen bør tage et møde med nye virksomheder, hvor den bl.a. kan præsentere sine forventninger og opfordre nye virksomheder til at efterleve dem.

Hvis politikerne er indstillet på at fremme denne holdning, som meget naturligt vil kunne formuleres i en miljøpolitik, vil det være helt nødvendigt at tilføre miljøafdelingen flere mandskabsmæssige ressourcer, både kvantitative og kvalitative.

Landbruget står over for store udfordringer for at leve op til stadigt voksende klimamæssige, miljømæssige og naturmæssige krav. Dette bør afspejle sig i den kommende kommuneplan, der helt oplagt kan indeholde visioner og konkrete indsatser, der har til hensigt at sætte nogle rammer for en bæredygtig landbrugsdrift.

Følgende FN-verdensmål er relevante:

Verdensmål nr. 7, bæredygtig energi

7.2: Der skal være betydeligt mere bæredygtig energi i den lokale energiforsyning....

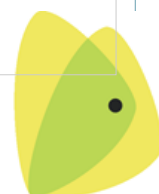
Verdensmål nr. 12, ansvarlig produktion og forbrug

12.5: ... at nedbringe affaldsmængden betydeligt, gennem forebyggelse, reduktion, genbrug og genanvendelse.

12.6: ... at opmuntre virksomheder til at planlægge driften bæredygtigt.

Vedr. kommunen som virksomhed:

12.7: ... at fremme bæredygtigt offentligt indkøb, i overensstemmelse med nationale politiske beslutninger og prioriteter.

Verdensmål 14, livet i havet

14.1: ... at forhindre og reducere alle slags forureninger af havet i betydelig grad. Vi skal især sætte ind mod forurening fra aktiviteter på land, heriblandt affald og forurening med næringsstoffer ...

Verdensmål nr. 17, partnerskaber for handling

Dette afsnit vedrører især globale partnerskaber, men et enkelt har lokal relevans:

17.7: .. vi skal fremme og opfordre til partnerskaber på tværs af den offentlige sektor, det private erhvervsliv og civilsamfundet ...

Vi nævner nedenfor en række forslag til indsatser:

Bæredygtig energi

- Det vil være oplagt at udbygge arbejdet inden for *Klimaplus-kommune* projektet med området *Energirenovering*. Det vil betyde en kommunal indsats for at fremme energirenovering i boliger, hos boligselskaber og i virksomheder i form af konkret oplysning og rådgivning med eller uden økonomisk tilskud til energirenoveringer. Det vil bidrage til, at kommunen fortsat hvert år vil kunne reducere CO₂-udslippet med 2%.

Ansvarlig produktion og forbrug

- der bør være særlig fokus på at nedbringe mængden af erhvervsaffald.
- kommunen bør være katalysator i samarbejdet *Symbiose Hillerød* for at opbygge et netværk af virksomheder, borgere og uddannelsesinstitutioner, der i samarbejde kan fremme cirkulær økonomi og industriel symbiose.
- virksomheder med potentialer for symbiose bør prioriteres, herunder bør muligheder i relationen til det kommende supersygehus udnyttes.
- industriel symbiose bør indskrives i kommuneplanlægningen.
- der bør indarbejdes et system for miljøindrapportering fra virksomheder.
- virksomheder bør motiveres til at udarbejde grønne regnskaber, evt. med kommunal vejledning.
- efterlys gerne samfundsansvarlig virksomhedsdrift (CSR), hvor der stilles krav til virksomhedernes sociale ansvar. Der kan indføres kommunale-private partnerskaber, der præmierer ansvarlig drift.

Vedr. kommunen som virksomhed:

- stil særlige indkøbsbetingelser for kommunens leverandører, det praktiseres i Gentofte.

Livet i havet

- det kommunale renseanlæg skal kunne sikre en rensning, så havet ikke skades.

Partnerskab for handling

- overvej at tiltrække iværksættere og at fremme innovativ kompetence. I tilknytning til *Nordsjællands Energicenter* har Fredensborg Kommune besluttet, at der oprettes et 'Iværksættermiljø' for at opnå synergieffekter. Dette kan være til inspiration for vores kommune.
- samarbejdet i Symbiose Hillerød <https://hillerodforsyning.dk/omos/symbiose/om-symbiose-hilleroed/> bør udbygges.
- samarbejdet med uddannelsesinstitutioner bør styrkes. Erhvervsakademiet Cphbusiness i Hillerød er således meget interesseret i at indgå i et samarbejde med Kommunen og andre uddannelsesinstitutioner. Akademiet bedriver forsknings- og udviklingsaktiviteter, bl.a. som en del af Miljønetværk Nordsjælland, se <https://www.miljoetvaerknordsjaelland.dk>. Københavns Professionshøjskole i Hillerød har efterspurgt et samarbejde vedr. bæredygtig campusdrift og er formentlig også motiveret.
- samarbejdet med C4 bør udbygges i indsatsen for styrket innovativ kompetence.

Med en klart formuleret miljøpolitik for erhvervslivet vil kommunen styrke sit image som grøn kommune. Kommunen vil have et godt grundlag for at tiltrække ressourcestærke virksomheder, og der vil kunne oparbejdes gode samarbejdsrelationer til virksomhederne. Til glæde for begge parter. Kommunen vil kunne blive hjemsted for et endnu stærkere uddannelsesmiljø, og forvaltningen har mulighed for at imødegå tidskrævende negativ miljøsagsbehandling. Med en god miljøregistrering vil kunne opnås et politisk overblik over virksomheders miljøindsats.

Trafik

Hillerød by har igennem mange år været plaget af den stigende mængde biltrafik, bl.a. igennem de centrale bydele. Ikke mindst har byfortætning øget presset gennem byen med tiltagende bilkøer ved indfaldsvejene. Det betyder farlige situationer for de bløde trafikanter, øget støj og øget sundhedsrisiko, især i myldretiden. Byfortætning med henblik på at få flere til at anvende den kollektive trafik, især tog mod København, hvor mange har deres arbejdsplads, har ikke haft den tilstræbte virkning. Konsekvensen er, at endnu flere biler har fået hjemsted i bykernen. Vi mener, at det er nødvendigt at tage hånd om disse forhold, da en fortsættelse ikke er foreneligt med at være en grøn kommune.

I kommuneplan 2017 under afsnittet trafik og stier fremgår det, at kommunen vil prioritere den offentlige trafik frem for privatbiler. Af hensyn til miljøet. Ligeledes er det ifølge kommunens cykelpolitik et klart mål, at flere skal cykle, og at der skal cykles mere.

Kommuneplanen sætter ikke særskilt fokus på

de trafikproblemer, der eksisterer, og den antyder ikke nogen sammenhæng til offentlig transport og cykling i spørgsmålet om, hvorledes trafikproblemerne evt. kan afhjælpes.

Det er uomgængeligt, at vejføringen er et problem i Hillerød. Trafikken ledes gennem byens centrale dele, hvor problemerne især mærkes om morgenen og om eftermiddagen. Trafikbelastningen er også et problem på de større veje, som leder til og fra byen. Problemet er umiddelbart synligt, når man ser de lange bilkøer i myldretiden med trafikpropper de samme steder hver dag. Til- og frakørselsveje er tæt pakkede. Der opstår let konflikter mellem biler og bløde trafikanter, hvor cyklister desværre er kommet alvorligt til skade. Det er især i Østergade, Helsingørgade, Holmegårdsvej, Skansevej, Milnersvej, Roskildevej og Frederiksværksgade vi ser problemer, der tilmed spredes til de tilstødende veje. Resultatet er væsentlig miljøbelastning i form af støj og luftforurening, hvortil kommer risiko for trafikskader.

Fig. FN -verdensmål er relevante:

Verdensmål 3, sundhed og trivsel

3.9.: ... vi skal væsentlig reducere antallet af dødsfald og helbredsproblemer på grund af ... forurening af luft ...

Verdensmål 11, bæredygtige byer og lokalsamfund

11.6.: ... den negative miljøbelastning fra verdens byer skal reduceres med speciel opmærksomhed på luftkvalitet ...

Det må som nævnt forventes, at trafikgenerne forværres i fremtiden. Større trafikkaos, mere støj, længere bilkøer, sværere forhold for bløde trafikanter, flere uheld. Med øget luftforurening og mere støj som konsekvens. Trængselsproblemerne kan kun blive værre i takt med, at flere finder arbejde i Hillerød, og at bilparken vokser. Trængslen vil også øges som følge af den byfortætning, som planlægges.

Når det ny hospital bliver en realitet, vil det medføre yderligere trængsel i byen. Dette bør der tages højde for, når kommunen fremover planlægger, ikke mindst i forhold til den kommende satellitby Favrholm City og den nye station.

Det større parkeringsområde, som markedspladsen udgør, vil forsvinde med planerne om opførelse af et hotel. Det bør ikke erstattes af mulighed sammesteds.

De stadigvæk vanskeligere trafikforhold gør det nødvendigt med en styrket visionær planlægning. Helt overordnet handler det om at forhindre gennemkørende trafik. Trafik skal ledes uden om byen via Isterødvejen, Overdrevsvejen og motortrafikvejen. Informationstavler ved indfaldsvejene er helt nødvendige, ligesom informationsfoldere og elektronisk information bør anvendes. Evt. forbud, der hindrer store køretøjer på visse vejstrækninger, skal håndhæves.

Den ny infrastrukturplan, som er fremlagt, har til formål at begrænse trængselsproblemerne som følge af den stigende trafik. Nordsjælland fremhæves som et område med særlige udfordringer. Her bør vores kommune benytte chancen og komme med sit bud på, hvorledes problemerne lokalt vil kunne minimeres på en mere bæredygtig måde end den, planen foreslår.

Vi har en række forslag til indsatser. En del af dem handler om at gøre det mindre attraktivt og mindre nødvendigt at bruge bil i Hillerød. Det er helt afgørende, at der foreligger alternativer:

Planlægning

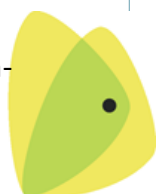
- Byfortætning skal planlægges omhyggeligt og bør prioritere borgere, der ikke i større omfang er afhængige af at have en bil. Ved at dispensere for etagemetre risikerer man at bidrage yderligere til øget bilisme.
- Der skal være sammenhæng til indkøbsmuligheder og institutioner, når der planlægges nye boligområder.
- Kommunen skal tilpasse lokalplaner ud fra hensynet om at begrænse bilkørsel.

Trafikoplægning

- Omlægning af veje til ensretning, f.eks. Milnersvej (øvre del) og Østergade. Luk for gennemkørende trafik i Helsingørgade efter 10-kanten og lad Herredsvejen fortsætte i Roskildevej.
- Vi skal gøre det besværligt for, evt. helt forbyde biler at komme ind i den centrale bydel. I Silkeborg, der også slås med bytrafikken, planlægges efter princippet: *at forbedre de overordnede veje ind til bymidten, så det bliver lettere at komme ind og ud af byen, men ikke igennem.*
- Der bør arbejdes målrettet for at undgå ikke-nødvendig trafik i byens centrale dele. Hertil kommer, at trafik genereret af evt. indkøbscentre vil belaste den bynære trafik og bidrage til generne.

Trafikregulering

- Vi skal anvende de seneste teknologiske og intelligente lysreguleringer til regulering af bil- og cykeltrafikken. I 'Smart City' konceptet indgår ideer, der kan smidiggøre trafikken.
- Vi skal have turistbusser til slottet ud af byen. Et nyt parkeringssted skal have kort forbindelse til Isterødvej/ motortrafikvej. Evt. med videretransport med mindre el-busser for gangbesværede og handicappede.
- Af hensyn til sikkerhed og vejstøj kan der indføres skærpet hastighedsbegrænsning i de centrale bydele.

Fremme alternativ transport

- vi skal sikre en balance mellem hensynet til den nødvendige parkering og den mere forbrugsbase-rede parkering. Der bør etableres p-mulighed uden for bymidten ('park and ride'), evt. med særlige regler for el-biler og med mulighed for at benytte busser ind til bykernen.
- Vi skal have flere, bedre og mere sikre cykelstier i bykernen, hvor bløde trafikanter mange steder har svære vilkår. Cykelstinetet bør udvides, bl.a. mellem bynære p-pladser/ S-tog og arbejdspladser i byen. Der bør sikres muligheder for, at pendlerne her kan henstille deres cykler på trygge cykel p-pladser.
- alle biler, der bruges i kommunalt regi, skal være el-biler. El-biler skal kunne parkere gratis overalt i kommunen.
- der bør tages initiativer til udbredelse af delebilsordninger.

Et reduceret trafikpres i Hillerød by med restriktioner for bilkørslen vil have gavnlige effekter. De centrale bydele opnår større grad af harmoni, bymidten gøres mere attraktiv og luft- og støjforureningen begrænses. Slid på veje reduceres og byen bliver sikrere at færdes i.

Energi, ressourcer, klima

Kommunens energiforsyning har ændret sig betydeligt gennem de seneste år. Frem til 2015 kom det meste energi fra naturgas. De flg. år blev naturgassen gradvist erstattet af biobrændsler, der i 2017 udgjorde ca. 60%, en andel, der formentlig er højere i 2018. De senere og kommende års udbygninger af erhvervs- og boligområder stiller krav til forsyningsvirksomhederne i kommunen.

Ved siden af biobrændsler bidrager naturgas stadig med 20-25% af energien, affaldsvarme med 8-10%, overskudsvarme med 3-4% og solanlæg med 1-2%. Det er Hillerød Forsynings intention, at også de sidste 25% naturgasvarme skal erstattes af fossilfri varmeproduktion. (kommuneplan 2017). I Hillerød kommune forsynes 92% af boligerne i fjernvarmeoplandet med fjernvarme, hvilket er en meget høj dækning. Fjernvarmen stammer bl.a. fra det kølevand, der bruges i gasbaseret elproduktion. Det er planen, at hele energiproduktionen i 2025 skal være fossilfri. Det Økologiske Råd gennemførte i 2014 en undersøgelse blandt landets kommuner i et projekt *'Afdækning af kommunernes aktiviteter i forhold til energieffektiviseringer i erhvervsvirksomheder'*. Her fremgår det, at kommunen stort set ikke havde aktiviteter, og at der ikke blev foretaget systematiske energigennemgange i virksomheder ud over det, som bemærkedes ved miljøtilsyn. Den kommunale energispare-indsats vurderedes som *lav eller fraværende*. Forholdene en muligvis ændret i dag.

Hillerød Kommune har siden 2010 været tilsluttet DN's klimakommuneprojekt, hvorefter kommunen forpligtiger sig til årligt at nedbringe CO₂-udslippet med mindst 2% fra egne bygninger, egen drift og indkøb. Det er i høj grad lykkedes for kommunen, idet den gennemsnitlige årsreduktion har været på 4%. Der er stadig mulighed for at forbedre energitabet fra kommunale ejendomme, og det er indtrykket, at der er stor fokus på at komme tabet til livs. Siden 2017 har Hillerød kommune været klimaplus-kommune, hvor deltagelsen er betinget af yderligere initiativer, og her har vores kommune valgt at tilslutte sig

Ansvarlig Kommune og Compact of Mayors**.*

* - om ikke at støtte den fossile brændselsindustri i deres økonomiske investeringer

** - om at deltage i verdens største klimasamarbejde mellem byer

I henh. til oplysninger fra <https://spareenergi.dk> er kommunens CO₂-udledning relativ høj sammenlignet med nabokommunerne, hvilket bl.a. skyldes bidraget fra varmeforsyningen, et bidrag, der tilsyneladende ikke er blevet indberettet. Det er navnlig energi- og transportsektoren (især vejtrafik), som bidrager, hvilket kendetegner kommunerne i Nordsjælland. Bidraget fra landbrugssektoren er derimod lavt, i modsætning til typiske landkommuner. Andelen af vedvarende energi af det samlede energiforbrug udgør beskedne 3% (vind, solpaneler), noget lavere end i nabokommunerne. Oplysningerne er fra 2015, så det kan ikke udelukkes, at tallene vil være anderledes i dag. Varmeforsyningen planlægges i årene fremover at komme fra flis, varmepumper, biogas, sol og evt. geotermi.

Det er indtrykket, at vores forsyningsselskab Hillerød Forsyning arbejder yderst seriøst på at begrænse energitabet, at udnytte de vedvarende energikilder, at fremme en fossilfri energiproduktion og at udnytte mulighederne for energisymbiose. Udvikling af større varmepumper, lagring af varmt vand, udnyttelse af spildvarme og evt. geotermisk energi er eksempler på interessante fokusområder.

Det er påpeget, bl.a. af Klimarådet, at fossilfri energi ikke er ensbetydende med CO₂-neutral energi. Der stilles ganske vist krav om, at den træflis, der benyttes, skal stamme fra certificeret skovdrift (SBP, FSC), der sikrer, at træet er produ-

ceret bæredygtigt, bl.a. i form af genplantning. Det ændrer dog ikke ved, at CO₂-ligevægt efter afbrænding af skovtræer først indtræffer efter 50 år eller mere, afhængig af flistype. Energi fra flisfyring er af den grund betegnet som en slags 'overgangs' forsyningskilde. Indtil 2018 er der kun fyret med dansk flis. I 2018 har Forsyningen som forsøg indkøbt flis fra Baltikum sv. til 7-8% af den samlede flis. I denne forbindelse gør vi opmærksom på, at aske fra afbrænding af baltisk flis indeholder radioaktivt cæsium og derfor skal håndteres med omtanke (Sundhedsstyrelsen 2018) af hensyn til strålingen og krav til grænseværdier i asken.

I kommuneplan 2017 kan læses:

'I Hillerød Kommune vil forsyningsvirksomhederne forsøge at begrænse stigningen i forbruget, dels for at mindske miljøbelastningen, dels for at undgå, at dyre nyetableringer bliver nødvendige. Derfor er der fokus på effektiviseringer, indførsel af nye teknologier, ressourcebesparelser, vedvarende energiløsninger m.m.' og videre:

'Hillerød Kommune ønsker at bidrage til nedsættelse af CO₂-udledningen gennem forskellige CO₂-neutrale initiativer. Det skal ske gennem en øget CO₂-neutral varmeproduktion fra biobrændsel og gennem nye anlæg'.

Vedr. varmeforsyningen:

'Hillerød Kommune vil arbejde for at opnå en energibesparelse hos forbrugerne, der som minimum overholder det statslige krav om en reduktion på 1% af det samlede energiforbrug i forhold til niveauet i 2004. Det svarer til 2400 MWh om året'.

Mere specifikt nævnes:

'Ved alle nye lokalplaner og ved renovering af kommunens ejendomme indtænkes mulighederne for solenergianlæg eller andre alternative energikilder og søges integreret i bebyggelsen' og videre:

'Hillerød Kommune vil gerne omlægge produktionen af varme og el, så det baseres på CO₂ neutrale energikilder. I Ullerødbyen er der etableret et 3.000 m² solfangeranlæg, der er koblet til fjernvarmenettet. Der er desuden etableret ca. 2.000 m² solfangere på tagene af de gasfyrede varmecentraler i Hillerød'.

Vedr. klimatilpasning: Retningslinjerne i Kommuneplan 2017 fokuserer på, hvordan vi sikrer, at fremtidige byområder bliver robuste over for klimaforandringerne. Retningslinjerne retter sig mod eksisterende byområder og skal sikre, at de områder - som er truet af oversvømmelse - klimatilpasses. I planen redegøres der for, hvorledes en indsats vil blive prioriteret.

Der er udarbejdet en pjece 'Klimainsats', der indeholder kommunens bud på, hvorledes de negative konsekvenser kan modvirkes. 'Klimastrategi 2009' beskriver en klimavision og en klimainsats. Budgetforlig 2018-21: Både klimatilpasning (håndtering af regnvand) og klimaforebyggelse (begrænsning af CO₂ udledning) skal indgå i strategien. Fokus skal være på mål, som kommunen har direkte mulighed for at påvirke, dvs. dels gennem kommunens egen drift og indkøb, dels gennem kommunens rolle som myndighed.... gennem påvirkning af hele kommunens forsyning med energi (Hillerød Forsyning). Og videre: Klimastrategien skal være en paraply for de mange

forskellige klimaindsatser i kommunen, som f.eks. Klimakommune, Klimakommune Plus og Compact of Mayors ...

Følgende FN - verdensmål er relevante:

Verdensmål nr. 7, ... adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi ...

7.2: ... der skal være betydelig mere bæredygtig energi i energiforsyningen...

7.3: ... vi skal have mere opmærksomhed på at forbedre energieffektiviteten...

Verdensmål nr.13, ... handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser...

13.1: ... styrke tilpasningsevnen til at kunne modstå klimarelaterede risici

13.2: ...integrere tiltag mod klimaforandringer ...i de politiske beslutningsprocesser, strategier og planlægning.

Vi foreslår flg. initiativer:

Planlægning

- der bør, som erstatning for den eksisterende klimastrategi fra 2009, udarbejdes en visionær strategisk energiplan, som kan sikre overblik og styringsmulighed. Forebyggelse af energitab bør indgå. Flere kommuner har en energiplan, vi kan her henvise til Sønderborg <http://www.projectzero.dk/>. Fredensborg Kommune har i 2015 etableret *Nordsjællands Energicenter*, der har til formål at inspirere og rådgive borgere og virksomheder til at spare energi. Der arbejdes på tre fronter: klima, transport og energi, og der er åbent for samarbejde med andre kommuner. Fredensborg Kommune har i øvrigt på sin hjemmeside en særlig portal, *Energi og Klima*, der henvender sig til borgere og erhvervsliv.
- der bør i lokalplanlægningen stilles strammest mulige energikrav til nybyggeri med fremme af lavenergihuse, passivhuse og CO₂-neutrale energiformer.
- der bør arbejdes for, at privatbilismen i højere grad erstattes af offentlig transport. I stationsnært boligbyggeri bør der kun reserveres én p-plads pr. bolig.
- der bør etableres sammenhængende fintmasket cykelstinet og supercykelstier mellem Hillerød og til de nærliggende byer.
- kommuneplanen bør indeholde retningslinjer for grønne indkøb og serviceydelser.

Begræns energitab

- klimaplus-aftalen med DN bør suppleres med *Energirenovering* med indsatser over for boliger, boligselskaber og virksomheder.
- der bør motiveres til efterisolering af boliger og erhvervsvirksomheder.
- der bør motiveres til energieffektiviseringer i erhvervsvirksomheder.
- der bør undersøges muligheder for udnyttelse af spildvarme.

Klimavenlige energiformer

- der bør installeres solpaneler på alle offentlige bygninger.
- hvis der viser sig at være basis for at udnytte geotermi, bør det udnyttes mest muligt.
- der bør arbejdes for at bruge alternative, mindre CO₂-belastende biobrændsler.

Kampagner

- Der bør jævnligt køres energisparekampagner rettet mod borgere og virksomheder.

Forebyg klimakonsekvenser

- der bør etableres høj grad af separatkloakering.
- de forøgede nedbørsmængder bør indtænkes i planlægningen som en ressource.

På erhvervsakademiet Cphbusiness i Hillerød har eleverne gennemført en række gruppebaserede projekter, der på grundlag af en analyse af energiforholdene er kommet med forslag til tackling af klimaudfordringerne. Resultatet er 6 rapporter, som er interessante, fordi de dels afspejler et engagement for emnet, dels knytter en forbindelse mellem skole og kommune.

Klimaindsatsen, både den aktuelle og den forebyggende, er en kerneopgave for alle kommuner, en opgave, som kun bliver mere nødvendig fremover. Opgaven har forgreninger ud til en lang række af de områder, vi omtaler, derfor skal løsningen findes i en helhedsorienteret tilgang, hvor planlægning, miljøregulering og borgerengagement skal gå hånd i hånd.

Drikkevand

I Hillerød kommune får vi vores drikkevand fra 18 almene vandforsyningsanlæg. Hertil kommer ca. 119 ejendomme med egen vandforsyning. Der indvindes fra vandværkerne årligt ca. 7 mio. m³ vand. Omkring halvdelen anvendes af borgere og virksomheder i kommunen, resten sendes til hovedstaden. 80% af kommunens arealer er udpeget som 'område med særlige drikkevandsinteresser' (OSD).

Staten har udpeget en række indsatsområder, hvor der er udarbejdet eller skal udarbejdes indsatsplaner. Områderne er i store træk sammenfaldende med de nitratfølsomme områder. Hillerød Kommune har 3 gældende indsatsplaner, Hillerød Sydvest, Hillerød Sydøst og Nødebo, godkendt af byrådet i 2010. Frem til 2019 skal der udarbejdes de sidste indsatsplaner, ligesom de ældre planer evt. vil blive revideret (kommuneplan 2017). Det er indtrykket, at de udarbejdede indsatsplaner burde gøres mere

forpligtende.

I dele af Hillerød Kommune er grundvandet påvirket af sprøjtemiddelrester bl.a. fra landbrugsdriften, både stoffer, der i dag er forbudt og stoffer, der stadig bruges lovligt. På 8 af de 18 almene vandforsyninger er der gennem de seneste år konstateret pesticider i råvandet fra en eller flere borer. De fundne koncentrationer er under kvalitetskravene til drikkevandet, bortset fra en kildeplads til Strø vandværk. Den samlede vurdering af drikkevandet viser, at 2 af de 18 almene vandværker i Hillerød Kommune har en god drikkevandskvalitet. 14 af de 18 almene vandværker har en acceptabel drikkevandskvalitet, hvor der lejlighedsvis registreres indhold af kemiske stoffer, der kan fjernes ved en simpel vandbehandling. I perioden 2009-2014 har 2 almene vandværker haft en vandkvalitet, der er kategoriseret som uacceptabel som følge af mikrobiologisk forurening. Om det stadig er sådan, vides ikke (vandforsyningsplan 2015-27).

Nye vandboringer ved Freerslev

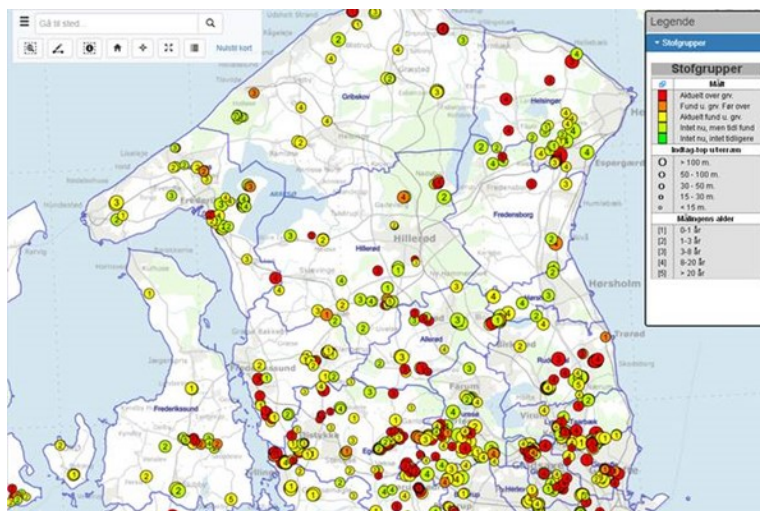
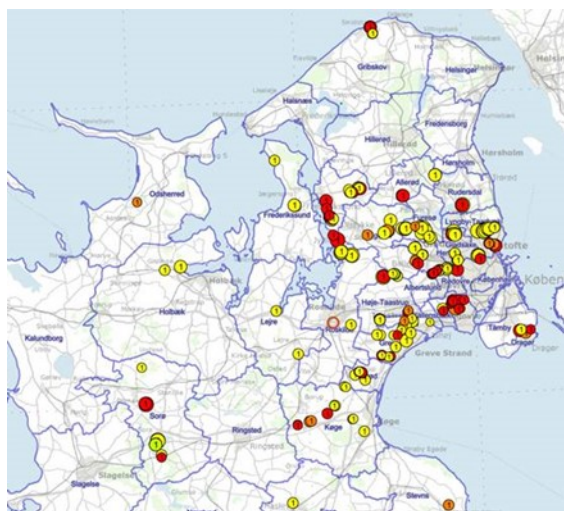
Beskyttelsen af grundvandet i form af lerlag varierer meget i Hillerød kommune. (Vandforsyningsplan 2015-27). Fundene af pesticider afslører, at grundvandet flere steder er sårbart over for nedsivende miljøfremmede stoffer, der anvendes på terræn. Der er inden for den seneste

10-årsperiode lukket en del borer som følge af fund af pesticider. Det gælder f.eks. i Nødebo og Gadevang og en række borer i Hillerød by. Sidstnævnte skyldes fund af kulbrinter i råvandet. Disse fund har sammenhæng med forurene- de grunde under byen.

For at beskytte råvandet er der udlagt beskyttelsesområder omkring alle aktive indvindingsboringer for almen vandforsyning (BNBO- BoringNæreBeskyttelsesOmråder). Boringerne til HOFORS

Attemose kildeplads har i stedet for BNBO en 300-meters beskyttelseszone (Niras 2014). I disse BNBO skal der ske ophør med udbringning af pesticider.

DMS i boringer ● over grænseværdi Alle pesticider, over ● under ● grænseværdi
fra Jupiter databasen

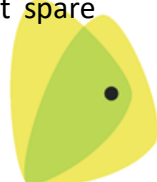
kommunen skal i samarbejde med vandværker og lodsejere senest om 3 år have gennemført et sprøjteforbud i alle BNBO. Arealet af de boring-snære beskyttelsesområder udgør ca. 4% af kommunens areal, hvor ca. en tredjedel ligger i landbrugsområder. Der er tale om ret store arealer, hvilket hænger sammen med, at der oppumpes meget grundvand i kommunen, ofte fra de lerdækkede artesiske magasiner, hvor BNBO er større end over sand. Den omstændighed giver særlige udfordringer. I selve Hillerød by er der udpeget udstrakte BNBO-områder (ca. 300 ha). I disse områder kan der principielt også indføres forbud mod brug af pesticider, bl.a. på befæstede arealer, hvorunder den biologisk aktive rodzone er fjernet, og hvor pesticider derfor ikke omsættes eller tilbageholdes.

Nedbrydningsfirmaet J. Jensen har planer om at etablere en genbrugsvirksomhed for byggeaffald på Højlundvej ved Uvelse. Vi har over for Kommunen påpeget, at en del af de planlagte aktiviteter i tilfælde af uheld vil kunne føre til forurening af grundvandet. Området ligger i et af de indsatsområder, staten har udpeget, og det er den vigtige vandforsyning i Attemosen, som i givet fald vil være udsat.

Der er endnu ikke fundet DMS (N,N-dimethylsulfamid, et pesticid i frugt- og planteavl og i træbeskyttelsesmidler) i kommunens vandboringer. Det skyldes muligvis et beskyttende lerlag, som ikke findes syd for kommunen. Der er indtil 20. marts i år undersøgt 4 drikkevandsprøver i kommunen.

Folketinget har besluttet, at finansieringen af påbud i BNBO sker via en vandafgift. I nogle områder af landet har vandværkerne indgået frivillige aftaler om at danne en vandfond. Det sker ved at indføre en afgift i takt med at afgiften for ledningsført vand afvikles frem til 2021. Det er tanken, at midlerne i disse lokale vandfonde skal anvendes til sikring af rent vand til forbrugerne, f.eks. til jordfordeling eller aftaler med landmænd om adfærdsregulering i sårbare områder for indvinding. I de dyrkede områder har kommunen således en oplagt mulighed for at skabe større sammenhængende naturarealer.

Hillerød Kommunes Vandforsyningsplan 2015-2027 er udarbejdet med det formål at sikre grundlaget for den fremtidige vandforsyning i kommunen. Hillerød Kommune prioriterer at beskytte grundvandet mod forurening og at spare på drikkevandet.

Hillerød Kommune vil arbejde for, at der sker en begrænsning af pesticidforbruget i kommunen. Det er derfor ikke tilladt at bruge pesticider på de jorde, som Hillerød Kommune ejer eller forpagter ud. Hillerød Kommune henstiller til borgerne, at der ikke benyttes pesticider i private haver i kommunen.

Derudover er det bestemt, at et nedsat koordinationsforum ('Grundvandsråd') bestående af politikere, naturforeninger, landbruget og andre interessenter skal behandle indsatsplanerne, inden de bliver forelagt fagudvalget og byrådet. Det er indtrykket, at Hillerød Kommune har gennemført en god kortlægning af grundvandsforholdene. Endnu

er problemerne i Hillerød kommune til at overskue, men truslerne eksisterer, og det er vigtigt at tage de nødvendige forholdsregler, så vi også i fremtiden kan forsyne borgerne med godt drikkevand uden at skulle gribe til dyre rensningsmetoder. Også selvom der på landsplan registreres mange nye pesticidrester i både grundvand og drikkevand, som heldigvis ikke er fundet i vores kommune endnu. DN's vision er, at al brug af pesticider ophører. Indtil dette landspolitiske mål nås, bør kommunen arbejde for, at anvendelsen af pesticider og andre stoffer, der kan belaste vores grundvand, begrænses mest muligt.

Flg. FN-verdensmål er relevante:

Verdensmål 6, ... sikre bæredygtig adgang og forvaltning af vand ...

6.4: ... vi skal blive bedre til at bruge vandet effektivt i alle sektorer ...

6.6: ... vi skal beskytte og genoprette de økosystemer, der har betydning for vandet ...

6.b: ... vi skal støtte og styrke, at lokalsamfundene deltager i at forbedre forvaltningen af vand ...

Vandforsyningsplanen er opmærksom på flere af disse hensyn. Nedenfor kommer vi med forslag til, hvorledes verdensmålene yderligere kan udmøntes i praksis.

Brug vandet effektivt

- der bør konsekvent stilles krav til genbrug af regnvand i nyt boligbyggeri
- det er nødvendigt jævnligt at køre kampagner for at spare på vandet: opsamling af regnvand til havevanding, udskift vandslugende toiletter, begræns bilvask med haveslangen og andre råd til at spare på vandet.

Genoprette økosystemer

- der er behov for at revidere de 'gamle' indsatsplaner for at gøre dem mere forpligtende over for de trusler, som vitterligt eksisterer. I de nitrathfølsomme områder, der som nævnt ofte er sammenfaldende med de af staten udpegede indsatsområder, bør der, ud fra en risikoanalyse, indføres konkrete tiltag, der kan forebygge, at nitrat når grundvandet. De resterende indsatsplaner bør udarbejdes snarest muligt med den hensigt, at de forpligter til at en aktiv indsats for at forebygge forureninger.
- det anbefales snarest at gå i gang med at aftale sprøjtefri zoner i BNBO. Hvis det ikke lykkes i tide, trues med lovgivning på området.
- der kan indføres sprøjteforbud over for haveejere og boligforeninger i de BNBO, som findes under byerne. Den mulighed er åben med aftalen om at kunne forbyde sprøjtning i boringsnære områder. BNBO kan evt. udvides eller justeres.
- der bør tilvejebringes et overblik over forurenede grunde, især i Hillerød, så det bliver muligt bedre at vurdere risiko for forurening af drikkevandet fra disse grunde.

Støtte og styrke lokalsamfundets deltagelse

- alternativt til et pesticidforbud bør der køres en kampagne rettet mod haveejere.
- vi anbefaler, at der etableres en fælles vandfond, som alle vandværker og kommunen kan bidrage til. En vandfond vil være et fornuftigt alternativ til at skulle foretage rensning af råvand for pesticider.
- det formelt nedsatte *grundvandsråd* bør revitaliseres, så det kan genoptage arbejdet efter hensigten

Vores drikkevand er truet af forurening fra såvel landbrug, byer som kemikaliedepoter. Når først skaden er sket og borerne må lukke, bliver det stedse vanskeligere at finde nye vandreserver. Hillerød kommune har et særligt ansvar for, at dette ikke sker, i og med at København er afhængig af det grundvand, der ligger i vores kommune. Derfor er det vigtigt, at vi realistisk forholder os til de trusler mod drikkevandet, som findes ved at beslutte de nødvendige forebyggende indsatser.

Affald og forbrug

Begrænsning af affaldsmængderne har været på dagsordenen i lang tid og det vil den fortsætte med at være. Området er stramt styret, og ikke mindst EU stiller krav til affaldshåndteringen. Der er stor dynamik på affaldsområdet, som indeholder store udfordringer, da alle borgere og virksomheder involveres i dagligdagen. Visionen er et 'Danmark uden affald' (*Regeringens ressourceplan 2013-18*). Vi skal se vores affald som en ressource og sørge for, at værdifulde materialer ikke går tabt. Det er en kerneopgave i alle kommuner. Hillerød kommune er godt på vej, idet affaldssortering på et meget detaljeret niveau tilsyneladende foregår gnidningsløst i anlægget på Solrødgård. Målet om 50% genanvendelse af dagrenovationen er næsten i mål. EU's seneste affaldsdirektiv kræver i 2025 55% genanvendelse af husholdningsaffald, stigende til 65% i 2034. Alt organisk affald skal indsamles fra 2023. Affaldsplan 2019 er lige på trapperne, vi går ud fra, at planen tager højde for de fremtidige krav.

Bygge- og anlægsaffald udgør en særlig udfordring for kommunerne. I regeringens ressourceplan nævnes som mål, at materialer i mindst 70% af den samlede mængde af bygge- og anlægsaffald anvendes til nye formål ('nyttiggørelse'). Det er forvaltningens opgave at sikre dette mål. I 2019 er indsamlingskravet af alt markedsført elektrisk og elektronisk udstyr på 65 %. Danmark er noget bagud med genbrug af elektronik.

www.prosa.dk/artikel/danmark-er-bagud-med-genbrug-af-elektronik/

Kommuneplan 2017 nævner flg. om affald:

- *Hillerød Kommune tager i sin planlægning udgangspunkt i problemerne omkring de stigende affaldsmængder og de deraf afledte konsekvenser*
- *Hillerød Kommune vil arbejde for at forebygge dannelse af affald og arbejde ud fra affaldshierarkiet som siger forebyggelse, genbrug og genanvendelse, anden nyttiggørelse fx energiudnyttelse og til sidst bortskaffelse/deponering.*
- *Ressourcerne skal ud af affaldet, så de kan genanvendes i nye produkter*
- *Kommunikation, som skaber handling, skal være med til at sikre, at alle - borgere, institutioner og virksomheder - bidrager til at nå målene.*

Fra *forlig om budget 2018-21* kan læses :

'Et oplagt sted at gå i gang er at sortere mere affald. Affald er i dag blevet et aktiv med mange ressourcer, der kan blive brugt igen og igen. Vi vil fortsat have fokus på at mindske mængden af restaffald og motivere borgerne til at sortere mere effektivt og rigtigt....'. Det nævnes, at 'Fokus skal være på mål, som kommunen har direkte mulighed for at påvirke, dvs. dels gennem kommunens egen drift og indkøb...'

Hertil kommer, at kommuneplanen prioriterer forebyggelsen med fokus på vores forbrug: *'Vores forbrugsvaner påvirker mængden af det affald, vi genererer. Da reduktion af affaldsmængderne er en kommunal opgave, er det nærliggende for kommunen at overveje, om man kan påvirke borgerne på en måde, så mængden af husholdningsaffald begrænses'.*

Kommuneplanen og budgetforlig indeholder således gode intentioner, som flugter med den overordnede affaldsdagsorden. Det er også værd at bemærke, at kommunens affaldspolitik hænger sammen med andre planområder, f.eks. kommunens ønske om at formulere en miljøpolitik for erhvervslivet, hvor cirkulær økonomi fremhæves. En fremsynet politik på affaldsområdet vil kunne understøtte dette arbejde. Bestræbelserne på at reducere især erhvervsaffaldet vil kunne berede vejen for, at cirkeløkonomi bliver en succes.

Det er nødvendigt, at kommunen kigger sig selv i kortene. Kommunen bør med sit eksempel være med til at drive den grønne omstilling frem. Kommunens indkøbspolitik bør revideres, så den indarbejder principper for bæredygtige indkøb, ligesom der bør stilles krav til de serviceydelser, både private og offentlige, som er basis for kommunens virksomhed.

Under alle omstændigheder forpligter affaldsdagsordenen. Kommunen står over for store udfordringer, der bl.a. hænger sammen med, at kommunens folketal vil vokse betydeligt. Større mængder affald vil stille større krav til affaldshåndteringen.

Følgende FN-verdensmål er relevante:

Verdensmål nr.11, bæredygtige byer og lokalsamfund

11.6: ... den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på affaldsforvaltning´.

Verdensmål nr. 12, bæredygtigt forbrug og bæredygtige produktionsformer

12.3: ... reducere madspild i produktion, i forretninger og hos forbrugere

12.5: ... at nedbringe affaldsmængden betydeligt, gennem forebyggelse, reduktion, genbrug og gen-anvendelse´.

12.7: ... fremme bæredygtigt offentlige indkøb, i overensstemmelse med nationale politiske beslutninger og prioriteter.

Affaldsforebyggelse står øverst i affaldshierarkiet og er indskrevet i kommuneplanen. Hertil kommer, at der er enighed om forbrugets betydning for affaldsmængderne. Det hænger ikke sammen med tankerne om at etablere et stort indkøbscenter uden for den centrale del af Hillerød. Et indkøbscenter, som det er beskrevet, vil skabe et øget incitament til at købe de samme forbrugsvarer, vi allerede køber, blot i større mængder. Ud over, at det vil medføre mere affald, vil det påføre andre miljøbelastninger (øget CO₂ udledning, øget trafikpres i byens nærområder). Hertil kommer, at et center som dette formentlig vil kunne skævvride balancen mellem by og

landområder. Kommuneplanen nævner vores forbrugsvaner som værende en del af affaldsproblemet. På kommunens hjemmeside under klima kan man læse flg.: *80% af dit energiforbrug kommer fra mad, rejser og shopping, kun 20% kommer fra det direkte forbrug af olie og gas. Så den indsats du som enkeltperson gør for at reducere dit energiforbrug har stor betydning.* I denne sammenhæng er mere energi lig med mere affald. Vi foreslår derfor, at den kommende kommuneplan gør opmærksom på koblingen mellem forbrug og affald, udmøntet i konkrete initiativer, der søger at bryde denne kobling.

Vi kan foreslå flg. tiltag for at begrænse affaldsmængderne:

erhvervsaffald

- stille krav om brug af genanvendelige materialer ved tilladelse til bygnings- og anlægsarbejder (som led i cirkulær økonomi).
- sætte genbrug af beton og andre byggematerialer i system (se Roskilde Kommune). Der er et stort økonomisk og miljømæssigt potentiale inden for dette område.
- stille krav til virksomheder om bedre kildesortering af affald mhp. genanvendelse.

herreløst affald

- som supplement til kommunens igangværende indsats bør affaldsbeholdere være mere synlige, og særlige cigaretskodbægre bør motivere rygere til at bruge disse.
- kontakt til fast food butikker, herunder tankstationer, for at minimere henkastning af affald.
- opfordre uddannelsesinstitutioner til at motivere eleverne til ikke at smide affald rundt omkring.
- motivere skoler og børneinstitutioner til at deltage i DN's årlige affaldsindsamling.

madspild

- opfordre til at nedbringe madspild i de kommunale institutioner og uddannelsessteder.

kommunens virksomhed (jf. budgetforlig 2018-21)

- formulere en politik for grønne offentlige indkøb og serviceydelser, både egne og private.
- opfordre til, at kommunale institutionskøkkener, skoler og daginstitutioner erstatter miljøbelastende materialer med mindre belastende.

genbrug/ reparation

- oprette butikker for reparation af defekt elektrisk/elektronisk udstyr og andre defekte husholdningsartikler, evt. koblet med et socialt formål. I det omfang, at der ikke opstår urimelig konkurrence over for de handlende, kan sortimentet udvides til cykler, tøj og lign.

kampagner mv.

- motivere til ikke at smide affald på gaden og i naturen.
- motivere private institutioner, virksomheder og borgere til en adfærd, som forebygger affald.
- udbrede forståelse for bæredygtig livsstil.
- nedsætte en borgertænk tank for ressourceminimering og bæredygtig livsstil.
- motivere private til at bruge genanvendelige og reparationsegnede husholdningsartikler.

I store træk handler affaldsforebyggelse om at ændre borgernes adfærd. Det er en besværlig opgave, og den lykkes ikke på kort sigt. Det er et langt og sejt træk. Men lykkes det, vil det høste anerkendelse, og det vil kunne fremstå som flagskibet for det grønne Hillerød.

Byplanlægning, planlægning generelt

Hillerød by er i de fleste retninger omkranset af enestående natur. Byens placering er attraktiv, men omgivelserne begrænser byens udbredelse. Mod nord af skov og natur, mod øst af Fredensborg kommune, mod vest af Hillerødmotorvejen. Med de igangværende udbygningsplaner i form af Ullerød området, Frederiksbro og Favrholm, resterer der ganske få arealer for yderligere udbygninger. En evt. udvidelse af byen skal derfor ske mod syd i overensstemmelse med fingerplanens begrænsninger. Hertil kommer, at statsskovene, slotsparken og den tilbageværende kile ved rådhuset danner nogle grønne strøg ind i byen, så denne reelt er opdelt som et 3-kløverblad. Dette er en meget særegen struktur, som bør bevares.

Byens placering tæt på skov og sø med indkigget sydfra, hvor byens silhuet tydeligt aftegnes med Frederiksborg Slot centralt placeret, er af stor betydning for byens særpræg. Denne kvalitet, der skyldes landskabets udformning, bør der værnes om.

Det samme gør sig gældende generelt i landsbyerne i kommunen, som i udpræget grad er karakteriseret ved lav bebyggelse, hvor kun kirketårnene rejser sig. Begge forhold er af stor betydning for oplevelsen af landskab og topografi og dermed et særkende ved kommunen. Kom-

månen er desuden kendetegnet ved kontrasten mellem store skove og åbne landbrugsflader, hvor der nogle steder er udsigt over et vidtstrakt landskab. Her er det vigtigt, at der opleves en tydelig adskillelse mellem landsbyen og det omgivende land, og nye udstykninger i landsbyer bør ikke forstyrre oplevelsen af landsbyernes oprindelige form og historiske særpræg. Bæredygtighed fordrer endelig fokus på landsbyernes overlevelse, bl.a. mht. lokale indkøbsmuligheder.

Kommuneplanen indeholder ikke en samlet vision for en bæredygtig byudvikling. Der er i 2009 vedtaget en klimastrategi med en række klimainitiativer. Fra samme tid stammer en pjece om klimaindsatsen i kommunen. Her findes et afsnit om *'bæredygtig byudvikling'*, hvor der lægges op til et Hillerød som en klimaneutral by med gradvis udfasning af fossile brændsler og styrkelse af den kollektive transport. En fremtidig håndtering af problemer med forøget nedbør omtales ligeledes.

Hillerød Byråd ønsker, at landsbyerne selv arbejder med at bevare og udvikle deres egne særpræg og kvaliteter. Det skal de støttes i.

Vi anbefaler, at den kommende kommuneplan indeholder et særligt afsnit om bæredygtig byudvikling.

Følgende FN-verdensmål er relevante:

Verdensmål 3, sundhed og trivsel

Verdensmål 11, bæredygtige byer og lokalsamfund sætter fokus på emnet. Flg. undermål er aktuelle:

11.3 ... *byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig og kapaciteten skal øges til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og styring....*

11.6 ... *den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på kommunal og anden affaldsforvaltning.*

11.7 ... *der gives universel adgang til at sikre inkluderende og tilgængelige grønne og offentlige rum.*

11.b... *ske en betydelig stigning i antallet af byer og bosættelser, der vedtager og gennemfører integrerede politikker og planer, der stræber mod inklusion, ressourceeffektivitet, modvirkning og tilpasning til klimaændringer ... jf. verdensmål 7: bæredygtig energi*

Verdensmål 13, klimainsats, styrke modstandskraften og tilpasningsevnen

Verdensmål 14, livet i havet, forhindre og reducere al slags forurening i havet....

Verdensmål 15, livet på land, bevare og genoprette økosystemer på land og i ferskvand

De begrænsede muligheder for byvækst er en af de store udfordringer for Hillerød by, noget som forstærkes af det forventede boom af tilflyttere. Det betyder, at der skal planlægges på en måde, at arealudlæg foregår med reduceret bygningsareal, så boligerne ikke optager mere plads end højst nødvendigt. Samtidig med, at der sikres tilstrækkelige grønne arealer.

Hvis der planlægges yderligere udbygning mod syd end den, der allerede er vedtaget, kan det få konsekvenser for de landskabelige kvaliteter, der er knyttet til oplevelsen af Hillerød. Ud over beskeden byvækst mod syd, anbefaler vi, at kommuneplanen for landskabet syd for byen sætter begrænsninger for byggeri i form af ridehaller og anden høj bebyggelse.

Ressourceoptimering

- der bør stilles strenge krav om lavenergibyggeri i nye bebyggelser.
- solenergien bør udnyttes optimalt.
- regnvand skal genbruges.
- der bør stilles krav om lukkede materialekredsløb i byggeriet og brug af genanvendelige byggematerialer.
- der bør inddrages indlejret energi og miljøpåvirkning som led i en livscyklusvurdering af nybyggeri.
- nye boligområder bør planlægges med tanke for et reduceret transportbehov ved at indtænke nærhed til indkøb, daginstitutioner og skoler, kombineret med sikre stisystemer.

Problemer i forbindelse med ekstremnedbør anser vi ligeledes for en særlig udfordring. Hensynet til recipienterne kræver, at der besluttet en indsats, der dels leder regnvand uden om rensningsanlæg, dels forhindrer, at urensset spildevand ledes til søer og vandløb.

Vi sætter i det flg. fokus på flg. tre elementer som betydningsfulde for den bæredygtige byplanlægning:

- *ressourceoptimering, verdensmål 11.b: .. vedtage planer om.... Ressourceeffektivitet.*
- *grønne byer og sociale hensyn, verdensmål 15: livet på land, verdensmål 3: sundhed og trivsel, verdensmål 14: livet i havet.*
- *klimahensyn, verdensmål 13: klimainsats.*

Grøn by og sociale hensyn

- der bør sikres tilstrækkelige arealer til bynatur. Huludfyldning i centrale bydele må ikke forhindre, at der efterlades god plads til grønne arealer
 - der bør sikres kvalitet i disse grønne områder,
 - ved udlægning af nye boligområder skal hensynet til såvel grønne arealer som hensynet til et reduceret bygningsareal tilgodeses.
 - øgede regnmængder kan ses som en ressource med mulighed for at berige et boligområde.
 - fortsæt den gode tradition for grønne, afvekslende arealer i og ved bebyggelserne, arealer, som er attraktive for børnefamilier, og hvor udendørsarealerne danner rammen om det sociale liv.
- Byggeri højere end 5 etager er ikke befordrende for fællesskabet (*arkitekt Rie Øhlenschläger, foredrag ved DN-Hillerød 's årsmøde 2018.*).

Klimahensyn

Der skal planlægges med henblik på at forebygge gener fra ekstremregn. Ud over de hydrauliske gener, ekstremregn medfører, fordrer hensynet til effektiv rensning af spildevand, at regnvand bliver separeret fra egentligt spildevand. En effektiv separering af spildevandet er derfor uomgængeligt.

En bæredygtig byudvikling har tanke for vores landsbyer. Hvordan sikrer vi deres overlevelse? Udbygning af landsbyerne langs med banen til Hundested med lav bebyggelse kan medvirke til at understøtte lokalsamfundene og banedriften. Store indkøbscentre tæt ved storbyen gør det vanskeligere at opretholde den lokale købmand, ligesom behovet for bilkørsel øges.

Vi mener, at der er mange fordele forbundet med at planlægge med tanke for en grøn og bæredygtig byudvikling. Arbejdet omfatter hensyn, der berører mange verdensmål. Hertil kommer, at en indsats er egnet til at skabe et folkeligt engagement med mulighed for at motivere borgerne i planlægningen og i det lokale arbejde. Det er en del af opskriften på, hvorledes vi får tilfredse borgere.

Når det er sagt kommer vi ikke uden om, at folkeligt engagement fordrer gennemtænkt planlægning, der ikke efterlader et behov for hyppige dispensationer. Ingen nok så god miljøforvaltning kan råde bod på dårlig og uigennemtænkt planlægning. Planlægning og miljø hænger uløseligt sammen. Vi har desværre set eksempler på det her i kommunen. Ingen har glæde af det, alle bliver tabere- også kommunen selv.

Fonde og tilskudsmuligheder samt konsulentbistand til grønne projekter

Der er muligheder for at søge fondsmidler til en del af de ideer, vi har foreslået. Visse midler kan søges direkte af kommunen, mens andre kun kan søges af organisationer og private. Ved at indgå samarbejde med disse vil det være muligt at opnå støtte til en lang række projekter inden for natur, miljø og energi. I øvrigt kan vi foreslå kommunen at oprette en særlig pulje til grønne initiativer.

Vi nævner nedenfor muligheder for tilskud. Listen er ikke udtømmende.

Natur:

- Veluxfonden og Villumfonden <https://veluxfoundations.dk/da/om-os/fondene> .
Begge fonde er almennyttige fonde, der *støtter videnskabelige, kulturelle, sociale og miljømæssige formål....* En særlig pulje *Grønt Guld*, har afsat midler til aktive ældre, der vil gøre en indsats for natur, miljø og klima <https://aktiv.dn.dk/sadan-gor-vi/stotte-til-projekter/gront-guld-2019/>. Kan søges af foreninger, bl.a. DN.
- Aage V. Jensens Fond <http://www.avjf.dk/> .
Naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse.
- 15. juni Fonden <http://www.15junifonden.dk/> .
Blandt flere formål: at medvirke til at sikre de danske landskabelige værdier og den danske flora og fauna.
- Rockwoolfonden, <https://www.rockwoolfonden.dk/> .
Almennyttig fond, der bidrager til at styrke velfærdsstatens sociale udfordringer, f.eks. at give utilpassede unge interesse for naturen.
- Danmarks Naturfond <https://www.danmarksnaturfond.dk/> .
Yder støtte til natur- og fredningsformål.
- Codan Fonden <https://www.codan.dk/om-codan/codanfonden> .
Erhvervsfremme, almennyttige projekter, f.eks. i boligområder.
- Den danske naturfond <https://ddnf.dk/> .
Den Danske Naturfond yder støtte til og iværksætter projekter, som bidrager til at skabe mere natur og et bedre vandmiljø.
- NaturErhvervsstyrelsen <https://lbst.dk/tilskudsguide/> .
 - pleje af græs- og naturarealer.
 - fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold.
 - bynatur minivådområder.
 - lavbundsprojekter.
 - drænet landbrugsjord bliver til ny natur.
 - kvælstof- og fosforområder.
 - tilskud til privat skovrejsning.

- Hertil kommer en oversigt over *Statens Tilskudspuljer* <https://www.statens-tilskudspuljer.dk/milj%C3%B8-og-f%C3%B8devareministeriet/milj%C3%B8styrelsen> .
 - tilskud til restaurering af søer under vandområdeplanerne.
 - tilskud til kommuner til udgifter vedr. erstatning i forbindelse med vadløbsrestaurering.

Energi:

- Nordea Fonden <https://nordeafonden.dk/> .
almennyttig fond bl.a. med fokus på klima samt bynatur.
- Realdania <https://realdania.dk/projekter/byibalance> .
Bæredygtig byudvikling.
- Nykredit Fonden <https://www.nykredit.com/samfundsansvar/nykredits-fond/> .
bæredygtigt byggeri, arbejder for at understøtte samfundets grønne omstilling, bl.a. ved reduceret energiforbrug.
- Life, miljø og klima <https://mst.dk/natur-vand/natur/tilskud-til-skov-og-naturprojekter/eu-life/> .
Formålet med LIFE - Miljø og Klima er at imødekomme og forbygge de udfordringer, klimaforandringer vil medføre, gennem projekter, der gør brug af innovative metoder...
- Miljø- og Energifonden <http://www.energifonden.dk/> .
Fokus på energieffektivisering, projekter for udbredelse og fremme af vedvarende energi og miljøbeskyttelse. Enkeltpersoner og projektgrupper kan søge.

Miljø:

- Vugge til grav <https://vuggetilvugge.dk/om-os/> .
Cirkulær økonomi, hjælp til virksomheder.
- Grøn omstilling, Danmarks Grønne Investeringsfond <https://gronfond.dk/> .
- *at medfinansiere investeringer, som fremmer en grøn omstilling af det danske samfund. Fonden yder lån til private virksomheder, almene boligorganisationer samt offentlige selskaber og institutioner m.v., hvis formue er adskilt fra statens, regionernes og kommunernes formue, og som har mulighed for at optage lån på det private marked. Støtter grøn industrisymbiose.*

Afslutning

Hillerød kommune indeholder mange kvaliteter, dels naturgivne, dels geografiske. Grundtvigs Højskole er et kulturelt kraftcenter, og Klaverfabrikken har status af regionalt spillested. Der findes forbløffende mange ressourcer blandt kommunens borgere, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved den årlige kulturnat. Frederiksborg Slot, Nordens største renæssanceanlæg, samler byen omkring slotssøen. Vi har store skov- og søområder som nærmeste naboer, og vi har mange smukke natur- og landskabsarealer og attraktive mindre bysamfund. Vi mener, at det forpligter at råde over alle disse kvaliteter. Det bør smitte af på de måde, vi forvalter fremtidens Hillerød på.

Vi har i teksten skitseret nogle af de udfordringer, vi står over for. Den grønne vision fylder en del, og det er jo netop udtryk for, at det 'grønne område' er yderst komplekst med mange overlap og sammenhænge. Det er kommuneplanens opgave at binde områderne sammen, og vores planlov giver opskriften på, hvorledes det skal gøres. Lovens § 33a siger, at kommunalbestyrelserne inden udgangen af første halvdel af valgperioden skal offentliggøre en redegørelse om kommunens bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede, en såkaldt *Lokal Agenda 21*. Den har hidtil i kommuneplanen ikke været formuleret efter planlovens forskrifter, idet 'inddragelse af befolkningen' og 'fremme af samspil mellem beslutninger', de to vanskeligste, men også de to vigtigste, har manglet. Vi foreslår derfor, at den kommende kommuneplan vil indeholde en vision og plan for bæredygtig udvikling, som lever op til planlovens krav. Vi deltager gerne i arbejdet.

Vi bør ikke falde for fristelsen til lette løsninger, der som idé har en kommune, som deltager i kapløbet med resten af de Nordsjællandske kommuner om de mest attraktive indkøbsmuligheder eller imponante byggerier. Vi mener ikke, at det bidrager til en kommune, der vil blive respekteret i fremtiden for dens kvaliteter. Det vil være ærgerligt. Det er Hillerød for god til. Giv kvaliteten en chance ved at formulere en vision som fundament for kommuneplanen, en vision, der signalerer en kommune, der lægger vægt på kvalitet, fremsynethed og tilfredse og engagerede borgere. Det er det, som vil tælle i fremtiden.

Fugletårn, Alsønderup Eng sø

Danmarks
Naturfredningsforening

Hillerød Afdeling hilleroed@dn.dk